

L'arqueologia en lluita

Entrevista a Toni Llorca (CNT - SSC)

David Garcia

Universitat Autònoma de Barcelona

En els últims anys, l'augment de la quantitat d'obres amb els moviments de terra que comporten ha suposat un "boom" per a les empreses privades d'arqueologia. Ara bé, un sector professional jove, que hauria de merèixer especial atenció per la importància de la tasca que realitza com és l'excavació de restes arqueològiques, no ha escapat a la precarietat laboral generalitzada existent avui en dia. En aquesta secció, David García, membre d'ESTRAT JOVE (EJ) entrevista a en Toni Llorca, membre de la secció sindical de CNT a Còdex (SSC), la primera que ha desenvolupat una lluita vaguística amb l'objectiu de fer de l'arqueologia una professió digna i que ha arribat a la fi fa poques setmanes.

EC: Explica'm com van començar les vostres reivindicacions

SSC: Encara que la problemàtica venia d'abans la Secció sindical decideix constituir-se el desembre del 2005 ja que Còdex, com a cooperativa, té problemes laborals específics a més dels que fan referència a tot el sector en general. Així doncs, davant de la precarietat laboral existent en el sector i especialment en la empresa, vam decidir constituir una secció sindical per plantar cara a aquesta situació i exigir un seguit de mesures que ens semblaven evidents, no tan sols per a l'activitat

arqueològica, sinó per qualsevol tipus de treball en condicions mínimament dignes. Aquestes mesures consistien bàsicament en:

- El reconeixement de la secció sindical (atès que com a sindicat no creiem en les eleccions sindicals que integren els treballadors en l'estructura burocràtica de l'estat sinó que creiem en la autoorganització mitjançant assemblees horitzontals i participatives).
- La transformació dels contractes d'obra i servei (majoritaris dins de l'empresa i en frau de llei) a contractes indefinits; La concatenació

de contractes excavació rere excavació és la pràctica il·legal més habitual a les empreses d'arqueologia fins al punt que hi ha treballadors que porten més de cinc anys treballant a l'empresa amb només una o dues renovacions de contracte.

- L'aplicació de la normativa de seguretat i higiene, ja que la empresa la incomplia en no proporcionar aigua potable ni serveis sanitaris adequats en el llocs de treball. A més, els Equips de Protecció Personal que proporcionava eren de segona mà. Podríem afegir un llarg etcètera més.

- Una definició clara de les categories laborals, amb criteris objectius per a que deixessin d'encobrir-les sota el que a la nòmina apareix

compleix les condicions de seguretat i salubritat mínimes i ni tan sols té llicència d'activitat industrial.

- I finalment un augment salarial, ja que cobràvem poc més del salari mínim (uns 670 euros pagues extres incloses). Una misèria per desenvolupar una feina dura com és la d'auxiliar d'arqueòleg.

La secció sindical va notificar la seva creació a l'empresa el febrer del 2006 i a partir d'aleshores van començar les nostres reivindicacions. En un primer moment la direcció de l'empresa es va quedar astorada i sense saber com reaccionar, amb prou feines sabien que era un sindicat, no estaven acostumats a que els treballadors els hi

com a plusos voluntaris o plusos d'activitat, que modifiquen els sous dels treballadors a voluntat (pràctica habitual però contrària a l'Estatut dels Treballadors, que representa les condicions mínimes laborals).

- El tancament del centre de treball de Barcelona, que és un autèntic "zulo" que no

plantessin cara. Les mesures més anecdòtiques com la de proporcionar Equips de Protecció Personal nous van ser acceptades, però en les següents reunions es van mostrar més preparats i la seva estratègia va consistir en escoltar el que dèiem sense fer cap gest, postposant sempre les negociacions amb l'excusa que el conveni col·lectiu del

sector de l'arqueologia ja s'estava negociant (cosa que porta fent-se des de fa tres anys). Davant del silenci de l'empresa i la seva negativa a negociar amb la secció sindical, vam decidir declarar-nos en vaga els dimarts, de forma quinzenal i a partir del 31 d'octubre.

En un principi va ser secundada per 18 auxiliars i algun tècnic, a més, realitzàvem concentracions cada dissabte en les botigues de Còdex i al museu d'arqueologia de Tarragona. Vam realitzar tres denúncies a inspecció de treball per contractes en frau de llei i es van resoldre a favor nostre: Pensàvem que podíem exercir prou pressió per a forçar una negociació, però la direcció de l'empresa només estava disposada a cedir en temes petits com les mesures d'higiene i no volia ni parlar d'augmentos salarials, categories laborals ni tampoc del local de treball de Barcelona.

Davant aquesta dinàmica vam passar a la vaga setmanal tots els dimarts i a l'augment de les concentracions, tot ocupant de forma simbòlica l'amfiteatre de Tarragona i el Museu d'Història de la Ciutat de Barcelona. L'empresa responia amb contrapropaganda, i a les concentracions davant la seu de l'empresa rebíem insults i fins i tot intents d'agressió per part de certs socis de la cooperativa. Nosaltres vam respondre augmentant la nostra difusió i vam decidir reunir-nos amb organismes públics per explicar la nostra situació i demanar un posicionament al respecte: Únicament el Servei d'Arqueologia es va mostrar una mica receptiu amb nosaltres ja que els museus ens van "donar porta" sistemàticament al·legant que el nostre problema no entrava dins de les seves competències (cosa que no és del tot certa, perquè tots sabem com funciona el món de l'arqueologia i el posicionament públic de certes persones pot influir bastant sobre qualsevol tema relatiu a l'arqueologia).

Els esdeveniments continuaren fins al punt que per gener l'empresa va fer fora cinc treballadors que secundaven la vaga mentre

es renovaven contractes temporals a treballadors que havien deixat de fer-la de forma que van fer reduir sensiblement el nombre de gent que la seguia. Al final, donada la situació i malgrat que com a sindicat hi som contraris, vam demanar la mediació al Departament de Treball, que forçà finalment a l'empresa a negociar el 5 de març. Tot valorant les nostres possibilitats i el que ens han ofert, a dia d'avui (9 de març) hem arribat a un acord per a finalitzar la vaga.

Els acords han estat bàsicament, l'augment salarial fins a 840 euros de la categoria més baixa d'auxiliar, el compromís de l'empresa de no finalitzar cap dels contractes temporals de la plantilla actual (la majoria il·legals, dit de passada), fins que es regularitzi la seva situació. En relació al local de Barcelona, la Inspecció de Treball ja ha decidit quines reformes s'hi han de fer per tal que sigui apte per a treballar-hi, i mentrestant les tasques de rentat, siglatge i inventariat no es podran realitzar en aquest espai, de forma que esperem el trasllat a un local nou.

EC: Com valoreu els resultats de la vaga?

SSC: Positivament tenint en compte tots els obstacles que ens hem trobat: Hem aconseguit, com a mínim, igualar-nos a la resta d'empreses del sector en condicions laborals, i a partir d'aquí podem plantejar-nos lluites que afectin a tot el sector. A més, si bé no s'han acomplert tots els objectius que ens vam marcar, com a mínim hem creat un precedent de lluita en el sector de l'arqueologia.

EC: Heu rebut suport extern?

SSC: A nivell de recolzar la nostra lluita n'hem rebut de molts llocs, d'àmbits molt diferents, però sobretot de familiars i companys del sindicat. Personalment, crec que la gent del sector és la que menys s'ha implicat en tot

aquest procés nostre, igual que amb el procés de negociació del conveni. La prova resideix en l'apatia que s'observa en els companys de professió davant les agressions constants als drets laborals per part de les empreses.

EC: Perquè vau escollir CNT per constituir la vostra secció?

SSC: Apart de la ideologia personal de la major part dels que vam formar la secció sindical, bàsicament perquè CNT és un sindicat en que els propis treballadors s'autodefensen des de l'acció directa, no està mediatitzat per alliberats sindicals externs al treballadors i actua en defensa d'aquests i no dels interessos de l'Estat i empreses, com fan CCOO o UGT per exemple. L'autogestió i l'assemblearisme com eixos bàsics de la lluita dels treballadors impedeix que l'estructura es corrompi com passa en els sindicats majoritaris.

EC: Com veieu el procés de negociació del conveni?

SSC: És evident que tot i estar en contra de l'estratègia de negociació que porta a terme CCOO i malgrat que en les últimes negociacions de les que vam tenir constància hi havia aspectes a millorar, des de la Secció Sindical de CNT veiem positiva l'elaboració d'un conveni col·lectiu per al sector de l'arqueologia, cosa que ens donaria un reconeixement com a professió al figurar com a activitat laboral, i en general faria millorar les condicions dels treballadors, que no poden ser més baixes de les actualment regulades (que es regeixen per l'Estatut dels Treballadors, és a dir, el mínim legal). Aquest conveni, donaria un reconeixement de la nostra professió com a tal, a la qual els llicenciats es poden dedicar com a ofici i no com a passatemps o feina puntual.

CCOO l'està negociant ja que com a sindicat

majoritari ho pot fer amb el permís o sense dels treballadors, i a més té representació sindical dins del sector, per tant és lògic que iniciessin ells les negociacions: En un principi, les negociacions són dutes des de la Plataforma d'Arqueòlegs en la que tot treballador hi pot participar i CCOO hi dóna suport tècnic i legal. Ara bé, a poc a poc han anat agafant la paella pel mànec i actualment les negociacions son portades a terme per un alliberat i assessors legals de CCOO, externs a la professió, professionals del sindicalisme, i, com ja he dit, amb poca transparència i informació (en dos anys només s'han convocat tres assemblees, i sempre informatives). Només ells saben el que està passant, i considerem que s'estan baixant considerablement les exigències a la patronal.

En una de les darreres assemblees de la plataforma, un dels buròcrates va arribar a exclamar "Això és casa de CCOO i és fa el que nosaltres diem". En l'última assemblea general, el tretze de desembre del 2006, es va votar anar a la vaga general si la patronal no acceptava la proposta salarial que es va decidir en assemblea, però som al mes d'abril i encara no s'ha convocat ni una assemblea per iniciar o no aquesta vaga. Per a nosaltres, aquestes coses demostren que no es reconeix la sobirania de l'assemblea general de treballadors per part de CCOO, ja que no tenen cap necessitat de reconèixer-la perquè com a sindicat majoritari tenen la potestat de negociar sense el vist i plau de ningú.

Malgrat ser crítics amb aquestes actituds, hem de dir que com a CNT sempre hem donat suport a la plataforma i les seves iniciatives, i com ja hem dit, és positiu tenir un conveni. Ara s'ha de tenir en compte que un cop firmat serà molt difícil de millorar, i per tant no ens podem conformar amb qualsevol cosa.

EC: I ja per acabar, com veus el sector de l'arqueologia d'empresa a nivell de la tasca

que es desenvolupa en el sector en termes d'utilitat científica i social?

SSC: En els casos que he conegut de prop es treballa bé. De fet, la qualitat del treball tant per part d'auxiliars com de tècnics i directors supera de llarg la remuneració que reben a canvi, de manera que el seu esforç no es veu compensat. Els mateixos directors i tècnics estan fent en molts casos esforços gairebé sobrehumans, més enllà de les seves obligacions laborals fins a invertint el seu temps lliure, per fer que de la seva feina en resulti alguna cosa d'utilitat per a l'arqueologia.

Ara bé, el model empresarial privat que s'ha adoptat per gestionar les excavacions d'urgència és del tot inadequat des del punt de vista científic, perquè les empreses es regeixen per lleis de lliure mercat i per la competència, en un sector on les excavacions no generen cap tipus de bé de consum, sinó que en teoria hauria de generar coneixement. Així les empreses tendeixen a la reducció de costos per ser més competitives: les que cedeixen més fàcilment a les pressions de la constructora de torn esdevenen les que tenen més feina, relegant la producció de coneixement a un segon pla i generant precarietat en el sector. A més, quan hi ha problemes, aquests sempre recauen sobre l'arqueòleg que esta dirigint, mai sobre l'empresa. Per exemple, a vegades sembla que els arqueòlegs triguin molt a entregar les memòries d'excavació, però això moltes vegades és resultat de la pressió que les empreses els exerceixen tot enviant-los a dirigir altres excavacions abans d'acabar-la. S'ha de dir també, que la formació acadèmica deixa molt que desitjar i que les empreses han servit d'escola a la majoria d'arqueòlegs de Catalunya, de manera que això ha contribuït a crear vincles i lligams entre els empresaris i els treballadors més enllà de la relació contractual. Tots aquests factors afecten, per descomptat, al resultat final de l'excavació, en termes de qualitat bàsicament.

En aquest sentit, tot i que hi tinc reticències, jo penso que seria molt més adequat tant per a les condicions laborals, com per la qualitat de la feina en termes científics, que l'arqueologia, com a bé públic que és, s'assimilés al sistema francès on els treballadors són contractats per l'estat, encara que no siguin funcionaris. Així, crec que s'evitaria, com a mínim, la competitivitat entre empreses, que perjudica enormement la feina arqueològica i es podrien invertir els beneficis que aquestes s'emporten per millorar les condicions dels treballadors i potenciar la investigació científica.

A més, crec que hi ha un error de visió en la professió, moltes vegades lligada a la inexperiència laboral dels treballadors del sector, i perquè no, a la dels empresaris també: com que l'arqueologia encara no està considerada com un ofici, existeix una certa visió paternalista, com si les empreses fessin un favor agafant a treballadors que es volen dedicar al seu "hobby" o a llicenciats que d'altra manera no trobarien feina en la seva vocació per una qüestió de manca de llocs de treball per a tots. El que és una realitat, és que l'empresa és qui s'aprofita d'aquests treballadors de forma descarada.

Davant de tot això la gent quasi no es mou, no lluita. Si a un fet molt més general com que la nostra generació ha perdut molta consciència de classe, li afegim que la nostra professió amb prou feines és reconeguda com a tal, aleshores ens trobem en una situació complicada per a poder desenvolupar, en el nostre cas, lluita sindical per plantar cara a aquests problemes que patim. Tanmateix és necessari lluitar per a poder fer de l'arqueologia un ofici al que un s'hi pugui dedicar amb un mínim de dignitat.